

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 20 februari 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och funktionshinder på idrottsforum.org

Det danska **Handicapidrættens Videnscenter** är en statligt finansierad självständig organisation, det som i Storbritannien kallas quango, kvasi-NGO. Videnscentrets huvuduppgift är att samla in och sprida kunskaper om handikappidrott och handikappades arbetsmarknad, i syfte att förbättra kvaliteten på arbetet med handikappade bland professionella inom rehabiliteringsfältet. Centret arbetar bland annat med kurser och konferenser och har därtill Nordens största specialbibliotek för handikappidrott. En underliggande grundtanke i centrets verksamhet är att alla människor har starka sidor, och att idrotten kan vara en hjälp till självhjälp för funktionshindrade. Handicapidrættens Videnscenter står bakom utgivningen av *Kroppen som deltagar: Idræt og bevægelse i rehabiliteringen*, en antologi sammanställd av Anne-Merete Kissow & Bo Therkildsen. I tjugotalet bidrag framhålls på olika sätt värdet av fysisk aktivitet, till exempel i form av idrott, som ett centralt inslag i rehabiliteringen av funktionshindrade. Anders Östnäs har läst boken för forumets räkning, och han konstaterar att boken fyller en kändbar lakun eftersom texter av den här typen är sällsynta inom det skandinaviska språkområdet.

Idrott som rehabilitering

Anders Östnäs

Socialhögskolan, Lunds universitet

Anne-Merete Kissow & Bo Therkildsen
(red)

Kroppen som deltagar: Idræt og bevægelse i rehabiliteringen

207 sidor, hft., ill.

Roskilde: Handicapidrættens

Videnscenter 2006

ISBN 978-87-90388-13-3

Jag har i olika sammanhang både föreläst och skrivit om handikappidrott, som en aktivitet som spänner mellan tävling och rehabilitering. I det senare fallet har jag kritiserat olika svenska rehabiliteringsorganisationer för deras bristande insikt i den fysiska aktivitetens betydelse. Som lysande undantag från regeln kan i Sverige nämnas RG (Rekryteringsgruppen för aktiv rehabilitering med säte på Bosön utanför Stockholm), FrösundaCenter (finns bl.a. i Solna, Göteborg, Malmö, Västerås och Åre) och FrykCenter i Torsby i Värmland. Inom dessa rehabiliteringsorganisationer sitter den fysiska aktiviteten i högsätet.

Rehabilitering definieras i den här boken på följande sätt (min översättning):

Rehabilitering är en målinriktad och tidsbestämd samarbetsprocess mellan den enskilde, anhöriga och experter. Målsättningen är att den enskilde, som har eller riskerar att få betydande begränsningar i sin fysiska, psykiska och/eller sociala funktion, uppnår ett självständigt och meningsfullt liv. Rehabilitering baseras på den enskildes hela livssituation och består av en koordinerad, sammanhängande och vetenskapsbaserad insats.

Den här boken baseras på samma förståelsegrund som i RG, Frösunda och FrykCenter, d.v.s. att fysisk aktivitet och

idrott är en viktig resurs i processen att komma tillbaka till ett normaliserat liv. Utgångspunkten är att rehabilitering är ett pedagogiskt projekt och en läroprocess, där den enskilde bl.a. genom idrott och rörelse får ökad självinsikt och därmed större möjlighet att delta i samhällslivet. Det ligger helt i linje med en del av resultaten från min avhandling – ”Handikappidrott. Mellan idrott och rehabilitering” (Socialhögskolan i Lund, 1997) – där många av mina enkätrespondenter i rullstolstennis betonade handikappidrottens betydelse för identitet, självkänsla och social gemenskap.

Boken är uppdelad i två delar: en del som i fem kapitel tar upp teoretiska perspektiv kring fältet med fokus på relevanta begrepp, förståelse för funktionshinder, kropp och rehabilitering, kulturanthropologiska perspektiv på kropp och rehabilitering samt rehabilitering – ett pedagogiskt projekt. Den andra delen är mer praktikerbaserad utifrån nio olika kapitel. Totalt samsas tjugo forskare och praktiker om utrymmet, där flertalet kommer från Danmark och resten från Norge, bl.a. den i svenska handikappidrottskretsar relativt välkände Inge Morisbak, ansvarig för forskning, utveckling och utbildning vid Beitostølens Helsesportcenter samt även aktiv vid Norges Idrettshøgskole i Oslo. Författarblandningen är också påtaglig. Här finns sociologer, socialmedicinare, etnologer, fysioterapeuter och socialpedagoger representerade med en övervikt av fysioterapeuter när det gäller de mer praktiska kapitlen. Boken är utgiven av Handicapidrættens Videnscenter i Roskilde i Danmark. Detta Center svarar för en stor del av danska forsknings- och utvecklingsprojekt inom handikappidrotten. Här bedrivs sedan lång tid tillbaka en mycket aktiv verksamhet. Däremot lyser den akademiska forskningen kring handikappidrott med sin frånvaro i Danmark. Läget på den fronten är om möjligt ännu sämre än i Sverige.

Det är en i många avseenden rik bok – både innehållsmässigt och illustrationsmässigt. Det är svårt att lyfta fram enskilda kapitel utan dessa bildar i all sin mångfald en helhet, som är mycket tilltalande. För att Du som läsare ska få en uppfattning om innehållet i den mer praktikerbaserade delen kommer här de nio rubrikerna (min översättning):

- Idrottshuset för psykiskt sjuka.
- Idrott som medel i läroprocessen.
- Rehabilitering på Vejleford.
- Betydelsen av styrka och uthållighet vid rehabiliteringen av människor med hjärnskada.
- Idrott i rehabiliteringen av människor med ryggmärgsskada.
- Rehabilitering med anpassad fysisk aktivitet.
- Livsstilscaféer i Ringkøpings Amt.
- Kropp och arbete.
- Om utveckling av idrottsmaterial och möjligheten för kvalificerat deltagande.

Det är svårt att framhålla något kapitel framför något annat, men jag vill göra ett undantag – det sista. Det är författat av Connie Hansen, som är ryggmärgsskadad samtidigt som hon är mångfaldig Paralympisk mästare. Hon funderade i mitten av 1980-talet kring spastikers dåliga hantering av rullstolen. För att göra en lång historia kort var det grunden för en ny gren inom handikappidrotten – race running. Medlet var Connies uppfinning av löpcykeln Petra. Idag används Petracykeln både som självständig idrottsgren och rehabiliteringsmedel. Än så länge har grenen inte slagit igenom i Sverige, men jag är övertygad om att det kommer. Connie åker idag världen över och lanserar Petracykeln. Det kan också nämnas att elhockey är en dansk uppfinning, som första gången lanserades vid Paralympics i Atlanta 1996. Jag var själv på plats där och blev mycket imponerad. Idag är den en av de största grenarna inom dansk handikappidrott med fokus på barn och ungdomar. Den har fördelen av att ge barn och ungdomar med olika funktionshinder samma förutsättningar att träna och tävla.

I första hand vänder sig boken till professionella inom rehabiliteringsfältet samt studerande i ämnen som pedagogik, idrott/idrottsvetenskap eller fysioterapi, men även andra med intresse för kropp, rörelse och rehabilitering kan ha stor glädje av boken. Boken fyller dessutom ut en lucka som finns inom fältet, eftersom den här typen av skrifter är sällsynta – åtminstone i Norden. Den kan anbefallas med varm hand!

© Anders Östnäs 2008

 Köp boken från Handicapidrættens Videnscenter

 Kjøp boken fra Handicapidrættens Videnscenter

 Køb bogen fra Handicapidrættens Videnscenter